

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Årsmødet i Grenå	side	3
Generalforsamlingen	side	4
Aftenfesten	side	6
Udflugtsdagen	side	6
Forturen	side	7
Tale ved slægtsgårdsforeningens årsmøde	side	8
Birk og birke-dommer	side	9
Englerupgård og mølle	side	10
Større danske landbrug	side	12
Nyt fra kredsene	side	14
Voldby Kirke	side	16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juni - Juli 2009

Nr. 400 - 65. årgang

Frederiksberg Bibliotek
Hovedbibliotekets Læsesal

Fra årsmødeudflugtens besøg på Birke-dommergården.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Ingemannsvej 61, 4200 Slagelse
tlf.: 59 21 18 80

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
oesterbygaard@get2net.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«
Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jenje@frederikssund.dk
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne - tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@digtele.dk
(Formand: Bornholmkreds)

Vagn Juel Jørgensen,

»Grønlandsgården«,
Øllemosevej 4, Flakkebjerg,
4261 Dalmose - tlf. 58 18 61 11
vjf@post.tele.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen

»Kroghbrogård«,
Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved - tlf. 55 54 00 56
margit.h@jubii.dk
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«,
Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
Kalmargårdparken 1, Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 27,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«, Tarpvej 13, Versø
6990 Ulfborg,
tlf.: 97 33 13 83.
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
Jægergården
Høllundvej 6, Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejleked)

Esben Oddershede,
»Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors
7700 Thisted
tlf. 97 98 12 82
esben-oddershede@mail.tele.dk

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3,
8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
"Mosegården"
Nøragervej 3, Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
"Volhøj"
Hovedvejen 1 C, Tornby
9850 Hirtshals
tlf. 98 97 74 92
enovolhøj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Vi har haft et vellykket årsmøde i Grenå, hvor Århuskredsens bestyrelse havde skaffet gode rammer og skabt to indholdsrigtige udflugter.

Tak til Århuskredsen for deres store indsats.

Aftenfesten havde det lokale folketingsmedlem Anne-Mette Winther Christiansen som festtaler. Talen er gengivet her i bladet, og det var en smuk hyldest til landbruget, der har båret samfundet frem, både demokratisk og økonomisk.

Det var også politikerens forsvarstale for oplægget til "Grøn Vækst". Jeg glæder mig bl. a. over Anne-Mette Winther Christiansens udtalelse: "Jeg synes, at det er rigtig positivt, at man fra regeringens side er klar over, at vi stadigvæk skal sikre bedre rammerne for landbruget. – Og at man har i sinde at gøre noget ved det! Landbruget er af mange en efterhånden overset verden i vores samfund præget af højteknologi og konstant udvikling. Men landbruget og fødevarerhvervet har en langt større betydning for samfundet og vores økonomi end vi måske lige går og tror. Landbruget medvirker nemlig ligeledes til udvikling af nye teknologier, som også anvendes inden for andre sektorer, som eksempelvis energi og miljø."

Dette er citeret efter Anne-Mette Winther Christiansens manuskript, eller som den slags nu kaldes "talepapir".

Al respekt for festtalen, men for mig er det en gåde, hvorfor politikerne altid skal klynge sig til papiret, når de skal sige noget. Der er godt med forklaringer, men det vil være mere interessant om politikerne talte frit, så de kunne tilkendegive, hvad de selv mener.

Peder Mouritsen.

Årsmødet 2010

Årsmødet 2010 afholdes i Helsingø
i dagene 29.-30. maj.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Mølletoftegård,
Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
4200 Slagelse.
Tlf./Fax 58 58 40 16.
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 401 udkommer omkring den 20. august 2009. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. august 2009.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Årsmødet i Grenå

Årsmødet begyndte lørdag formiddag med besøg på Lykkesholm gods, hvor godsejer Jørgen Blach og hans far, Mogens Blach, tog imod.

Mogens Blach bød velkommen og fortalte kort om slægten, der har haft sædegården Lykkesholm siden 1802.

Jørgen Blach fortalte om driften. Der er i driftsfællesskabet med broderen Jens Blach, Lyngdal et landbrug med 2800 ha agerjord. Og i et aktieselskab med brødrene Sacho i Pederstrup produceres 600.000 kyllinger og 32.000 slagtesvin.

Jørgen Blach oplyste, at driften udgår fra Lykkesholm, hvor al kornet opbevares, men man har ikke en stort maskinhal til hele maskinparken, men bruger de bygninger, der er på de ejendomme, som hører til godset.

Vi blev først budt indenfor i hovedbygningen, hvor Jørgen Blach bor, og kunne derefter gå en tur i haven og rundt i bygningerne, for til sidste at samles for at få svar på de mange spørgsmål, der var opstået.

Jørgen Blach fortalte at halvdelen af svinene blev kørt til Horsens og den anden halvdel kørte videre. Og når man ikke til en situation, hvor slagteriet i Horsens giver en rentabel pris, så vil man sende hele produktionen til tyske slagterier.

På spørgsmålet om man havde interesser i Østeuropa, svarede Jørgen Blach, at man havde aktier i Poldanor, men ellers ikke. Til gengæld har han en ejendom i Skotland med 450 ha planteavl og 150 ha skov til jagt.

Efter dette interessante besøg kørte vi til Hoed Kro, hvor der ventede en opulent frokost. Vi samledes derefter i Hoed kirke, hvor fhv. gymnasielektor Palle Schødt Rasmussen fortalte om kirken. Det var et meget fornemt og informativt foredrag, der sluttede ved nogle interessante gravminder på kirkegården.

Vi fortsatte med en smuk tur gennem landskabet og kom forbi herregården Katholm, hvor vi kunne se den store hovedbygning fra renæssancestiden. Siden 1916 har Katholm tilhørt slægten Collet. Ved generationsskiftet i 2006 overdrog kammerherre, hofjægermester P. Collet godset til datteren Marie Therese Collet, der er 4. generation.

Turen videre frem førte personbilerne ad en hulvej, der var ufremkommelig for busserne, men vi mødtes på hotellet betids til eftermiddagskaffen og den efterfølgende generalforsamling.

Fra besøget på Lykkesholm.

Godsejer Jørgen Blach svarer på spørgsmål. Tv. fhv. ejer af Lykkesholm gods Mogens Blach og th. Slægtsgårdsforeningens landsformand, Peder Mouritsen.

Generalforsamlingen

Kl. 15.00 samledes vi til eftermiddagskaffe på Hotellet i Grenå, og derefter afholdtes selve generalforsamlingen.

Efter landsformandens velkomst og en sang valgtes Hans Gæmelke, Lundbakkegård ved Ørsted til dirigent. Hans Gæmelke er formand for den lokale landboforening.

Formandens beretning 2009

Landsformanden for Dansk Slægtsgårdsforening, Peder Mouritsen sagde i sin beretning:

Årsmødet 2008 blev afholdt i egnen omkring Ringkøbing, og den lokale kredsbestyrelse fortjener stor tak for et veltilrettelagt program for dagene.

Årsmødet i 2008 gav Dansk Slægtsgårdsforening nye vedtægter.

De nye vedtægter kunne sammenfattes i tre hovedpunkter:

- 1) Hovedbestyrelsen reduceredes til et medlem fra hver kreds samt en årsmødevalgt formand. Det betyder at hovedbestyrelsen får fem færre medlemmer, efterhånden som de tidligere årsmødevalgte medlemmers valgperiode udløber.
- 2) Teksten var skrevet om, så sproget var blevet mere tidsvarende og mange betragtninger, som ikke havde noget med regelsættet at gøre, var blevet slettet.
- 3) Nogle praktiske detaljer er kommet til. F. eks. tidsfrist for indkaldelse til årsmøde og tegningsret.

Ser vi over året, så har der været aktiviteter i alle kredse. Der er megen forskel på aktivitetsniveauet rundt omkring, men det bygger mest på den lokale tradition.

Det er mit indtryk, at der lokalt udføres et god arbejde til glæde for medlemmerne.

På landsplan havde vi en rejse til Polen. Det var dog det område af Polen, som vi kender som hertugdømmet Pommern, altså et tysk landområde, der blev tillagt Polen i 1945. Der er smuk natur og god kulturhistorie. En af de store og gode oplevelser på turen var besøget hos det danske landbrug Poldanor. Tilslutningen til rejsen var overvældende, og det er en fornøjelse, at vi kan præstere sådan en specialrejse hvert år.

Arkivet fungerer, bladet udkommer 6 gange om året og Inger har styr på det hele. Så internt er alt ved det gamle.

Jeg skal dog sige, med de nye vedtægter er der ikke længere noget bladudvalg. Forretningsudvalget fungerer også som bladudvalg. Vi har holdt to møder, som ligger i forlængelse af hovedbestyrelsesmøderne.

Projekt malkekone blev afsluttet. Afsløringen af Jakob Vestergaards meget vellykkede figur af en malkekone skete den 28. oktober, da hovedbestyrelsen alligevel var samlet til møde på Gl. Estrup.

Dansk Landbrugsmuseum havde tilrettelagt et flot arrangement, da de modtog Slægtsgårdsforeningens gave, og det var glædeligt, at så mange medlemmer var mødt frem.

Monumentet er bekostet af Dansk Slægtsgårdsforening sammen med en række bidragsydere, nemlig:

Foreningen af jydsk Landboforeninger, Mejeriforeningen, Nordea Danmark-fonden, Spar Salling,

Ingvorstrup Hovedgård, Rynkebygård, Kåregård og Klavsholm.

Vi siger tak for støtten til projektet.

Som følge af monumentet om malkekonen arbejder Dansk Landbrugsmuseum nu med en permanent udstilling om mælkeindustrien fra de første andelsmejerier til de nuværende aktører.

Vi skal også rette en stor tak til Inge Lis Ladefoged, formand for Arkivudvalget, som lagde et meget stort arbejde i hele projektet, både hvad angik indsamling af midler og kontakten til Dansk Landbrugsmuseum ved museumsdirektør Peter Baunshøj.

Afregningspriserne for både korn, mælk og kød er gået ned, og det er i øjeblikket ikke nogen indbringende forretning af drive landbrug.

Fortsætter denne udvikling, bliver det afvikling af dansk landbrug, da de dynamiske unge landmænd vil finde andre egne af verden som deres arbejdsmark.

Skal vi se fremad, så kan vi alle sammen glæde os over, at regeringen har afsluttet sit arbejde med udspillet om Grøn Vækst, der skal sikre rent vand, færre drivhusgasser, mere tilgængelig natur og et mere grønt landbrug. For nu ved vi, hvad regeringen vil, og hvad vi er oppe imod, da de forskellige interesseorganisationer har fremsat deres synspunkter. Udgangspunktet for de kommende drøftelser om Grøn vækst må selvfølgelig være, at vi ikke behøver at se noget modsætningsforhold mellem natur- og miljøhensyn og vækstmuligheder for landbrugserhvervet.

Vi skal huske på, at landbruget stadig har stor betydning for samfundet. Vi er et eksporterhverv, der tjener store summer ind og har stor betydning for beskæftigelsen.

Landbrugseksporten er på 56 mia. kroner, svarende til 11 procent af den samlede eksport.

Valutaindtjeningen udgør omkring 35 mia. kroner.

Hertil kommer eksporten af agroindustrielle produkter som udgør ca. 45 mia. kroner.

Det er landbrugets opfattelse, at pålægges erhvervet ekstra byrder, må vi også have kompensation.

Situationen er i udgangspunktet, at 75.000 ha skal tages ud af drift, heraf skal 7.700 ha bruges til skovrejsning. Arealet fremkommer ved at man tager arealer ved vandløb og søer, og så er vi, hvor vi begyndte. Først fik vi 2 meter brede bræmmer langs vandløbene, nu bliver det 10 meter bræmmer. Det er skruen uden ende, og perspektivet er, hvis politikerne ikke kan finde på andre forslag, at landmændene ender som naturvejledere på deres egen jord.

Vi må have betaling for det areal, som staten fratager os. Når staten vil disponere over vore arealer, må de betale forpagtningssafgift.

Der indføres strammere regler for brug af gødning og planteværn, men skal vi fortsat have et lønsomt erhverv, der producerer gode og sunde fødevarer, så er det ikke løsningen.

Landbruget vil også gerne sprøjte mindre, og derfor undrer det mig, at Grøn Vækst ikke nævner GMO, der vil være med til at nedbringe forbruget af pesticider.

Grøn Vækst vil reducere CO₂, det taler alle andre også om, men de to helt fundamentale problemer for klodens klima er i virkeligheden antallet af mennesker på jorden og deres velfærd.

Med disse bemærkninger til den aktuelle situation, vil jeg afslutte min beretning med tak til alle som i årets løb – på en eller anden måde - har ydet en indsats i Slægtsgårdsforeningen.

Arkivudvalget

Formanden for arkivudvalget Anne Lis Ladefoged sagde i sin beretning først lidt om et stabilt besøgstal på arkivet, og fortsatte: Som allerede nævnt blev årets store begivenhed for Slægtsgårdsforeningens tilstedeværelse på Gl. Estrup foreningens gave – Jakob Vestergaards figur af en malkekone. Måske vil det være på sin plads på nuværende tidspunkt at gøre opmærksom på, at vi fra arkivets side betragter denne gave som noget enestående. Derfor bør det bemærkes, at den leje vi betaler til Dansk Landbrugsmuseum for vores lokaler i museets bygning er forholdsvis beskedne. Så man kan betragte gaven som en tak herfor, samtidig med at skulpturen skaber og allerede har skabt øget interesse for foreningen og dens arkiv.

Personligt synes jeg, at skulpturen er en hyldest til alle de kvinder, der gennem tiderne har arbejdet hårdt og vedholdende under vanskelige kår. Det er mig en glæde at se skulpturen – ja, bare at tænke på – hvordan hun står der stærk og solidt med løftet hoved og diskret holder øje med alle, der besøger Dansk Landbrugsmuseum og Herregårdsmuseet på slottet.

Til sidst må jeg fortælle, at Helge Sørensen nu har sagt fra på arkivet. Det var sidste arbejdsdag i onsdags. Helge Sørensen har ydet en uvurderlig indsats til gavn for alle. Han har været enestående til at få systematiseret og fået orden i mange af de interessante afleveringer, som arkivet har modtaget.

Desværre har vi ikke fundet en afløser, men Ejgil Overby og Else Skovbo Jensen er fast på arkivet hver onsdag. Alis og Henry Slemming og nu også Helge Sørensen vil fortsat give en hånd med, når der er behov derfor. Helga og Helge Sørensen er i disse dage i Norge, alligevel synes jeg, at der herfra skal siges dem tak for det store arbejde, de begge har lagt på Slægtsgårdarkivet.

Formanden for Slægtsgårdsarkivet sluttede med at omtale hvad arkivet har modtaget siden sidste generalforsamling.

Beretningerne blev taget til efterretning

Efter nogle få kommentarer om landbrugets situation og skepsis om Grøn Vækst blev de to beretninger taget til efterretning.

Regnskabet

Slægtsgårdsforeningens forretningsfører Inger M. Hansen fremlagde regnskabet, der viste et underskud på kr. 30.801,55, men da bidraget til monumentet for malkekonerne var på kr. 42.018,51, var der et reelt overskud på driften på godt kr.11.000.

Medlemssituationen viste en tilbagegang på 52 fra 1796 til 1744.

Fordelingen er således at de 6 kredse på øerne har pr. 31. 12. 2008 884 medlemmer og de 9 kredse i Jylland har 860.

Størst fremgang har der været på Bornholm med en nettofremgang på 7. Ringkøbing havde en fremgang på 2, Nordsjællandskredsen gik en frem og Vestsjællandskredsen var uændret. De andre kredse havde tilbagegang.

Regnskabet og budget blev godkendt uden bemærkninger.

Formandsvalg

De nye vedtægter har formandsvalg hvert år, og Peder Mouritsen blev genvalgt uden modkandidater.

Revisorer

Revisorerne Michael Munthe Fog og Vagn Juel Jørgensen genvalgte.

Kommende årsmøder

Efter indbydelse fra Nordsjællandskredsen besluttede generalforsamlingen, at årsmødet 2010 afholdes i Helsingørse dagene 29.-30. maj.

Haderslevkredsen tilbød at være vært for årsmødet i 2011.

Eventuelt

Formanden takkede for genvalget.

Afslutningen

Så kunne mødeleder Hans Gæmelke slutte generalforsamlingen.

Landsformanden takkede Hans Gæmelke for en god afvikling af generalforsamlingen.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen
Kåregård
Badstrupvej 39
5485 Skamby

Aftenfesten

Aftenfesten havde folketingsmedlem Anne-Mette Winther Christiansen som festtaler. Her lader hun sig inspirere af Slægtsgårdsforeningens formand.

Aftenfesten bød på en velvalgt menu, og hyggemusikken blev leveret af et par unge mennesker, som forstod at skabe den rigtige stemning. Tilmed kendte de melodien til en lokal sang til Grenås pris "Grenaa, gamle stad".

Festtalen blev holdt af det lokale folketingsmedlem Anne-Mette Winther Christiansen. Festtalen er gengivet side 8-9. Derefter fulgte et kulturelt, men dog muntert indslag. Anne Lis Ladefoged fortalte om redningsmanden Søren Kanne, hvis statue står på torvet i Grenå, og Majbritt Thybo læste St. St. Blichers digt om Søren Kanne. Helt tilbage i 1975, da Slægtsgårdsforeningen sidst havde årsmøde i Grenå, reciterede kredsformand Christen Thybo digtet, nu var det hans svigerdatter der diventerede os med digtet om heltemod og handlekraft.

Udflugtsdagen

Århuskredsens bestyrelse havde tilrettelagt en særdeles interessant søndagstur, hvor vi både fik et godt indtryk af egnens natur og kultur.

I busserne var der kyndige guider - Peter A. Sørensen og Tage Tækker Hansen - som gjorde deres bedste for, at vi skulle få så meget ud af turen som muligt.

Efter morgengudstjenesten i Voldby kirke var der tid til at kikke på inventaret og kalkmalerierne, men størst interesse var der for Anders Andersens gravsted på Voldby kirkegård. Vi kom til Birkedommergården, hvor vi blev modtaget af familien Dolmer, som efter velkomsten orienterede om deres byggeri, da de for fem år siden besluttede at flytte gården ud af landsbyen. De ønskede en produktionsgård, og det var ikke muligt, da et parcelhuskvarter havde omsluttet gården. Vi beundrede det smukke og smagfuldt indrettede stuehus, så haven, kikkede på maskinerne og var imponeret over den moderne hestestald med alt wellness for heste.

Vi sluttede besøget med en forfriskning og svar på spørgsmålene.

Ved Hjembæk Strand så vi Sangstrup Klint og Karlby Klint. Alle kender Stevns Klint, men de færreste ved, at på Djurslands østkyst har man også klinte, og denne naturoplevelse blev suppleret med en ganske særlig oplevelse, da nogle dykkere kom i land. De havde været ud for at skyde fisk. På tre meter vand kan dykkerne ramme rødspætter med harpun.

(At dykke må være en herlig hobby, naturoplevelser, motion og samtidig får man maden med hjem!)

Turen fortsatte til Mejlgård Slotskro, hvor vi blev modtaget af værtinden, der med ægte kvindelig charme og ynde orienterede om frokostens bestanddele og dens afvikling. Efter denne frygtindbydende velkomst nærmede vi os buffeten, der viste at stedet var velvalgt.

Turen fortsatte forbi Skærvad Hovedgård, der var et bevaringsværdigt kulturmiljø, som nu har gennemgået en kraftig modernisering, og hele anlægget står flot.

Senere fortsatte vi forbi Slemminggård, hvor vi havde fået lov til at køre ind på gårdspladsen. Det er et meget smukt gårdanlæg, der er usædvanlig velholdt.

Dagen sluttede på Art House af Djursland i Enslev, hvor Karen Kragh og Lars Aastrup Jensen har indrettet kunstnerens hus i de gamle staldlænger. Vi kikkede på ombygningen af længerne til galleri og så på den udstillede kunst, samt på de møbler, der også var til at erhverve, og efter denne oplevelse samledes vi for at få en afslutningsøl/-vand og tage afsked. Årsmødet var afsluttet, og Århuskredsen med formand Anne Lis Ladefoged fortjener megen anerkendelse for deres fornemme tilrettelæggelse af dagene.

Velkomsten på Birkedommergården. Fra venstre Louise og Niels Dolmer samt Anne Lis Ladefoged, kredsformand i Århuskredsen.

Fra Hjembæk Strand er der udsigt til Sangstrup Klint

Besøget på Art House af Djursland i Enslev.

Landsformanden takker Karen Kragh og Lars Aastrup Jensen for gæstfrihed og overrakte et slægtsgårdsdiplom.

Ved Hobballe Mølles familiegravsted på Jelling kirkegård fortalte fru Inger-Dorte Kastberg Høj-Hansen om familien og møllegården.

Forturen

De tre støbejernskors er over familien på Hobballe Mølle, men gravstedet er sløffet, da det efter menighedsrådets og Nationalmuseets opfattelse lå for tæt på Jellingstenene.

På Bidstrup blev vi modtaget af godsejer Geert Honnens de Lichtenberg, der fortalte og viste rundt med stort engagement.

Herskabsstalden. Da både godsejeren og hans hustru rider, har de indrettet den gamle herskabsstald til moderne hestehold med bokse. Nyindretningen er foretaget med stor pietetsfølelse for det gamle interiør. Bemærk, at herskabsstalden har prismelysekroner.

På Ingvorstrup Hovedgård fortæller Anne Lis Ladefoged om det omfattende renoveringsprojekt.

Proprietær Hans Alrøe Christensen i samtale med Ingrid Overby, bag ved Hans Alrøe Christensen står foreningens overarkivar, Ejgil Overby.

Deltagerne i forturen begyndte deres oplevelser i det jyske på Jelling kirkegård ved de tre støbejernskors over familien på Hobballe Mølle. Her fortalte fru Inger-Dorte Kastberg Høj-Hansen, om sin familie på Hobballe Mølle og læste sit smukke digt om de stærke kvinder på Møllegården. Der var tid til at kikke på Jellingstenene og kirkens omgivelser før vi kørte til Hobballe Mølle. Vi orienterede os i gårdbutikken og samledes på terrassen ved møllesøen, hvor vi nød frokosten – et såkaldt "Hobballefad" – gårdens egne majsstylinger tilberedt på fire forskellige måder. Derefter kunne vi gå lidt omkring og eventuelt kikke lidt på den gamle vandmølle, inden vi kørte til den gamle herregård Bidstrup.

På Bidstrup blev vi modtaget af godsejerparret Helle og Geert Honnens de Lichtenberg. Først var vi inde i den gamle lade fra slutningen af 1500-tallet, hvor vi hørte om tømmerkonstruktionen og ladens anvendelse til teaterforestillinger. Vi fortsatte til herskabsstalden, der har bevaret sin funktion, nemlig at være stald for godsejeren heste. De gamle spiltove var med respekt for den oprindelige indretning og udsmykning ombygget til hestebokse. Godsejeren fortalte, at i herskabsstalden hang der tidligere to prismelysekroner, og da han en dag fandt to sådanne, købte han dem, og de hænger nu i stalden.

Vi fortsatte til hovedbygningen, hvor vi først hørte om huset og den særegne balkon, der er foran hovedfløjen, og som blev fornyet sidste år. Derefter gik vi indenfor, så os

om i de to smukke sale og hørte godsejerens engagerede fortælling om "arvegodset". Her serveredes eftermiddagskaffen

Vi fortsatte gennem de private stuer og køkkenet. Vi sluttede af udenfor den gamle avlsgård, hvor der er et maskinhus og et sted, hvorfra der forhandles egetræ. Det var en stor oplevelse at besøge Bidstrup, ikke mindst fordi godsejeren er en fremragende fortæller. Og til slut overrakte landsformanden et slægtsgårdsdiplom.

Vi skulle have været forbi Gammel Estrup og beskuet malkekønen, men da der var meget at opleve på Bidstrup, måtte det punkt udgå, og vi hastede til hotellet i Grenå, fik vores værelser og nød aftensmaden.

Så var det tid at køre til Ingvorstrup Hovedgård, der ejes af Anne Lis Ladefoged og Hans Alrøe Christensen. Det er Hans Alrøe Christensens hjem. Ægteparret har fjernet den gamle avlsgård og opført tre nye længer der i størrelse harmonerer med hovedbygningen.

Vi kom først rundt og så udlængerne, der har adskillige uglekasser, kikkede på haven og sluttede i hovedbygningen, hvor vi kunne gå overalt og her serveredes aftenkaffen. (Arkivarvikar Alis Slemming havde i dagens anledning bagt nogle fortræffelige kringler.)

Besøget på Ingvorstrup var den perfekte indledning på årsmødet i Grenå, som var tilrettelagt af Århuskredsens bestyrelse, hvis formand er Anne Lis Ladefoged.

Da klokken blev henad 10 søgte vi vores herberg.

Tale ved Slægtsgårdsforeningens årsmøde

Festtalen blev holdt af folketingsmedlem Anne-Mette Winther Christiansen, Grenå.

Først og fremmest skal I have mange tak fordi, jeg måtte komme her i dag ved årsmødet og fremlægge mine vinkler på landbrugsområdet, dets udfordringer og dets fremtidige udvikling.

Vi kan vist alle her i dag blive enige om, at dansk landbrug har haft stor betydning for udviklingen af det danske samfund.

Historisk set har et effektivt landbrug med folkelig forankring i form af andelsbevægelsen i høj grad medvirket til en positiv udvikling både demokratisk, men også rent økonomisk.

Også når vi ser på landdistrikterne, har udviklingen af landbruget haft positive eftervirkninger. Landdistrikterne har oplevet vækst, når vi taler om de primære erhverv og fødevarerindustri samt andre fremstillingsvirksomheder.

Men det betyder ikke, at vi må stoppe her! Vi skal hele tiden blive bedre, stærkere og klogere. Vi skal forske, være innovative og dele ud – og vi skal suge viden til os. Det gælder især et område som det udfordrede landbrug.

Af samme årsag har regeringen i april i år lanceret deres "Grøn Vækst" oplæg, for at leve op til den overordnede ambition om at gøre "Danmark til grøn vindnation". I oplægget om grøn vækst lægger regeringen op til initiativer inden for både "landbruget som energileverandør", "økologi" og "landdistriktprogrammet". Initiativer som ophævelse af grænsen for, hvor mange dyreenheder, der maksimalt må være pr. bedrift samt ophævelse af grænsen for, hvor mange hektar jord, en landmand maksimalt må eje skal være med til at skabe et mere selv bærende landbrugserhverv.

Derudover vil regeringen gøre landbruget til leverandør af grøn energi ved at skabe rammerne for, at 40 pct. husdyrgødning i Danmark kan udnyttes til grøn energi i 2020

Jeg synes, at det er rigtig positivt, at man fra regeringens side er klar over, at vi stadigvæk skal sikre bedre rammerne for landbruget. – Og at man har i sinde at gøre noget ved det!

Landbruget er af mange en efterhånden overset verden i vores samfund præget af højteknologi og konstant udvikling.

Men landbruget og fødevarerhvervet har en langt større betydning for samfundet og vores økonomi end vi måske lige går og tror. Landbruget medvirker nemlig ligeledes til udvikling af nye teknologier, som også anvendes inden for andre sektorer, som eksempelvis energi og miljø.

For mange vil det måske også komme som en overraskelse, at vi med landbruget stadigvæk beskæftiger mange mennesker – næsten 200.000 – og at vi faktisk eksporterer for hele 60 mia. kr. til hele 150 lande verden rundt.

Så på samme måde som slægtsgårdenes historie er lang og man længe har fundet sig til rette og ageret i en omskiftelig verden, på samme måde har dansk landbrug overlevet en stadigt stigende konkurrence og krav fra både hjemme- og eksportmarkederne.

Derfor glæder det mig at se, at der stadig er foreninger, som nu Slægtsgårdsforeningen, der er med til at værne om "den gode historie" samt hele tiden skabe nye af slagsen.

Jeg er selv vokset op på en gård i Himmerland, og kender til landbruget og dets udfordringer indefra.

Jeg vil også sige, at jeg fik en dejlig barndom med alle de fællesskaber som netop landbruget bringer med. Jeg har fået de værdier og traditioner med, som livet på landet giver!

Jeg har også arbejdet med, og stakket mange læs halm og mange stakke halm på loftet over staldene.

Jeg havde en kalv og en urtehave i 4H. Jeg var med på Aalborg Dyrskue i to dage med kalven!

Jeg oplevede jo også hele slægten som kom fra Sørup, Støvring og Volsted.

Vi var børn i en tid, hvor udviklingen tog rygende fart. Vi var i mine barndomsår samlet 1. juledag i Volsted, hvor vi efter frokosten, med 3 slags sild, lune fisk, røget ørred, lune frikadeller, varm leverpostej, fem slags pålæg og skinke, stuede hvidkål og hamburgerryg, grønlangkål og kogt flæsk, og endelig ikke at glemme frugtsalaten til sidst!! Oven på denne "lette" anretning gik vi på kirkegården, for at se til resten af slægten. Min morfar tog os i hånden, og så gik vi fra gravsted til gravsted, og fortalte om hver enkelt. Man kunne virkelig mærke at man hørte til, man kunne virkelig mærke hvordan ens rødder stak meget dybt, og selv om mine forældre var opvokset i to forskellige byer, havde de begge slægt begravet på kirkegården, så bagefter gik vi med far i hånden over til den anden side i af kirkegården og så var det hans tur til at fortælle om de forskellige gravsteder, og vi fik lige knyttet båndene sammen for det næste års tid!

Da vi blev lidt ældre, skulle vi børn til at finde ud af, hvad vi skulle være? – Og nej min storebror var ikke klar til at skulle være landmand. Han tog i stedet til Nibe, og efter en uge i praktik hos Radiomekaniker Skovbjerg i Nibe, blev han kørt hjem med varebilen, som var på runde med TVér, og med i bilen havde de vores første farve TV. Det var i 1979.

Det var for mig startskuddet til den fine mekaniks indførelse i Danmark.

Jeg fik på gymnasiet i 1983 en lille regnecomputer, på størrelse med en større lommeregner, det var så fantastisk!! Men det fortsatte jo bare, mikrobølgeovne, computere i alle hjem, mobiltelefoner, internet, e-mail, sms, digitale kameraer, og nu er det uendeligt, hvad der kan laves af finmekanik, som ikke kan ses, men det virker!

Mine forældre og hele min slægt var landmænd, men det ændrede sig stille og roligt.

Krisen i 80'erne tog sine ofre, og udviklingen krævede stadig større brug, og der skulle bruges mange penge til at klare renterne. Der var mange muligheder for at indføre moderne teknik, men hvis ikke økonomien kunne klare det, så måtte man jo undvære. Det betød, at vi stadig havde mange, som blev slidt helt ned i kroppen af det hårde arbejde, og det fik også nogle til at stoppe.

Nu er vi nede på ca. 5000 landbrug på landsplan, jeg vil gerne rettes, hvis det ikke stemmer, og der er intet som viser, at vi ikke kommer længere ned!

Hvis ikke vi fokuserer på værdierne, som livet på landet giver, så vil meget gå tabt! Jeg bor i dag her i Grenaa, og har giftet mig til æren af at bo på Djursland. Min svigerfamilie var også landmænd, men ud af fire børn, blev det kun til to landmænd, som i dag er blevet til en.

Men rent faktisk bor hele 13,6 procent af den danske befolkning endnu i landdistrikterne og hvis man regner antallet af mennesker i de små byer med, stiger tallet til hele 21,5 procent af befolkningen. Som Venstrekvinde deler jeg partiets helt klare holdning om, at vi ikke må glemme denne store del af befolkningen, der har valgt at bo på landet og i de mindre byer. Vi skal sikre, at beboerne i landdistrikterne får samme og lige adgang til de udviklingsmuligheder og services, som resten af befolkningen har adgang til – ellers risikerer vi at affolke landdistrikterne. Næste udfordring er nemlig, at vi ikke kan huse dem alle, hvis de skulle vælge at bo i byerne! Kommunalreformen har skabt et stærkere fundament for landdistrikterne og faktisk har hele \square af de nye kommuner i større eller mindre omfang udarbejdet en landdistriktspolitik.

Og vi skal fortsætte denne gode stil! Der er flere valg foran os, Europa Parlaments valget, tronfølgeoven, kommunalvalget! Det er vigtigt for os, at beslutningerne om udvikling af landdistrikterne i høj grad træffes lokalt, da det er de lokale kræfter, der bedst ved, hvordan og hvor midlerne gør størst nytte. Derfor er det meget vigtigt at tage turen til valglokalerne, hvor man kan afgive sin stemme, og dermed være med til at vælge dem, som skal føre ordet for én i lokalpolitikken, og i alle andre demokratiske samlinger.

Det er rigtig positivt, at der med kommunalreformen er kommet mere fokus på yderområderne, men indsatsen må ikke stoppe her. Der lurer stadig mange udfordringer.

Kommunerne har fået større råderum for at præge den lokale udvikling, og vi ser gerne, at der fremadrettet bliver set på mulighederne for at udøve erhverv i landzonerne.

Med en balance mellem den grønne vækst og landdistrikterne vækst skal vi sikre, at landdistrikterne ikke ender som et stort frilandsmuseum, hvor man kommer to uger om sommeren.

På alle måder gælder det, at der skal være plads til udvikling, fornyelse og vækst. Det er den dagsorden, vi vil følge op på.

Jeg ønsker jer nogle dejlige dage på Djursland.

Birk og birkedommer

Efter besøget på Birkedommergården rejste flere deltagere spørgsmålet om, hvad én birkedommer var?

Ganske enkelt kan et birk forklares som en retsinstans, der er knyttet til en herregård.

Her bringes den mere udtømmende forklaring, som gives i "Håndbog i Slægtsforskning":

Fra ældgammel tid har Danmark i jurisdiktionsmæssig henseende været inddelt i herreder. På herredstinget udøvedes den dømmende myndighed oprindeligt af folkevalgte nævninge, men gik i det 16. århundrede over til herredsfogeden, der ligesom herredsskriveren indtil 1660 udnævntes af lensmanden og efter dette tidspunkt af kongen.

Ved siden af herredsjurisdiktionerne opstod i tidens løb et stort antal birker, landjurisdiktioner, der af en eller anden grund udskiltes fra herrederne, og hvor der indtil til 1683 (Danske Lov) gjaldt særlige retsregler. Navnlig fik siden det 15. århundrede de adelige godsejere i stor udstrækning birkeret for deres hovedgårde med tilliggende bøndergods, med ret til at udnævne birkedommer og birkeskriver; siden 1690 skulle disse udnævnelser dog stadfæstes af kongen, og fra 1809 havde birkeejerne kun indstillingsret. Også på kronens og kirkens gods oprettedes der birker, og desuden var der nogle såkaldte bondebirker. Den gejstlige birkejurisdiktion forsvandt dog ved reformationen. De på rytterdistrikterne i slutningen af det 17. og begyndelsen af det 18. århundrede oprettede birker havde ligesom grevernes og friherrernes og enkelte andre birker det privilegium, at domme herfra appelleredes direkte til højesteret, uden om landstinget.

Indtil langt hen i det 18. århundrede var herredsfogeder, birkedommere og byfogeder samt retsskriverne så at sige altid ustuderede lægfolk med ringe eller slet ingen juridisk viden ud over den, de efterhånden kunne erhverve sig i praksis, desuden var de for det meste elendigt lønnede. Det første rådede man bod på ved et forbedret juridisk studium ved universitetet og ved de i 1736 indførte juridiske eksaminer, det sidste bl. a. ved i stor udstrækning at gennemføre den praksis at lade flere embeder og da navnlig sammenhørende dommer- og skriverembeder besørge af én mand.

Som et led i bestræbelserne for at skabe et forbedret retsvæsen blev der i tidens løb foretaget mangfoldige forandringer og omlægninger af jurisdiktionerne. Navnlig blev efterhånden de fleste adelige birker nedlagt. Ved grundloven af 1849 blev den private birkejurisdiktion helt afskaffet, og de sidste private birker forandredes i 1850'erne til kongelige; derefter var der ikke mere nogen real forskel på herreds- og birkejurisdiktion.

Ved retsreformens ikrafttræden 1. oktober 1919 blev den gamle jurisdiktionsinddeling afløst af den nuværende inddeling i rets- og politikredse.

Englerupgård og mølle

Anette, Jacob og
Peter Tue Christensen.

Englerupgård og vandmølle
tegnat af Ellen Valentin.

I den lokale tradition fortælles, at egnen omkring Englerup ved Ringsted har været beboet siden 800-tallet, og vikingerne kunne sejle fra Næstved til Haraldsted Sø. Tilmed berettes om en vikingehøvding, Angel, der skulle være begravet i Englerupgårds have, og for at han ikke skal gå igen, er der plantet en hængeask på gravens.

Historien

Englerupgård og vandmølle ligger i Sigersted sogn ved Susåen. Gården og møllen hørte under Sørup Hovedgård, hvorfra den i 1787 overgik til arvefæste.

Matriklen af 1664 nævner Frantz Frantzen som møller.

I 1674 døde fæsteren Hans Nielsen. Enken Mette Pedersdatter blev gift med Svend Pedersen, der overtog fæstet. Han blev anden gang gift med Valborg Pedersdatter, som efter mandens død i 1709 blev gift med Hans Laursen, der blev den næste fæster. Hans Laursen døde i 1773, og fæstet blev overtaget af Anders Maahr, der efter få år overdrog fæstet til Lars Svendsen. Han havde formue, så han satte vandmøllen i stand og kunne lade sin søn studere. Han døde i 1786 - kun 41 år gammel. Enken Birte Marie Ovesen blev gift med godsforvalteren ved baroniet Konradsborg, Jørgen Pedersen, som i 1787 skaffede hende et arvefæsteskode på fordelagtige vilkår.

Til Englerupgård hørte på den tid 50 tdr. land. Møllen bestod af to vandhjul og et stampehus og det hele var vurderet til 13 tdr. hartkorn.

Birthe Marie Ovesen døde i 1800, og den 7. april 1801 fik Engelbrecht Jacobsen gården i arvefæste. Han var farbroder til brygger I. C. Jacobsen, Carlsbergs grundlægger.

Engelbrecht Jacobsen ejede også Sigersted kirke og nogle fæstehuse. Arealet var nu på 150 tdr. land.

Han opførte i 1803 en toetages møllebygning, og samme år opnåede han kongens bevilling til at oprette en hestemølle til melmaling. I 1821 opgav han sit bo som fallit, og alt blev solgt ved auktion.

Poul Staun købte gården den 18. maj 1821. Han var gift med Jane Dorothea Høeg. Poul Staun døde i 1829, 64 år gammel. Udlængerne brændte i 1836, 42 køer og 16 heste indebrændte.

Gennem årene blev der tilkøbt flere gårde, hvis jord blev lagt under Englerupgård. I 1881 var gårdens samlede areal på 450 tdr. land.

Sønnen, den senere justitsråd C. M. H. Staun, bestyrede gården for sin moder til han fik skøde på den i 1844. Året efter opgav han bevillingen til hestemøllen.

Han var gift med Olavia Henriette Fog. Begge døde i 1894, og derefter blev gården drevet af tre døtre: Fanny, Emilie og Olavia samt deres broder Markus.

Familien

Vilhelm Hansen fra Alsted Mølle købte gården i 1914, og han solgte en del jord, så der nu var 160 tdr. land, og han installerede motor i møllen til erstatning for vandkraften.

Vilhelm Hansen var gift med Johanne, og da kvinderne i 1915 fik stemmeret plantede han et træ i haven.

Vilhelm Hansen fik mange tillidshverv og var afholdt af alle. Ved vejen til gården står en stor mindesten med indskriften: "Møller Vilhelm Hansen, Englerup 1874-1943. Rejst af Ringsted Cementvarefabrik i taknemmelighed for hans indsats for selskabet.

Refererende til dr. phil. Erik Helmer Pedersens artikel om Danmark Større Gårde side 2 står der i J. J. Hansens bog fra 1930 om Englerupgården bl. a.:

"Det samlede Areal er 151,1 ha deraf 127,1 Ager, 11 Eng, 7 Skov, 4 Veje, Vandløb og 2 ha Have og Gårdsplads. Hartkornet var 27 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 1□ Alb.

Jorden dyrkes intensivt i fri Drift med stort Roearial og vedvarende Græs til løsdrift. Af Kunstgødning anvendes årligt 150 Sække Superfosfat, 50 Kali og 80 sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der består af 70 Malkekøer og 50 stk. Ungkreraturer, er af rød dansk Malke race. Det er en Stambesætning, der fornyes ved eget Tillæg. Den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var i Fjor 4344 kg med 4,45 pCt Fedt og 217 kg. Smør. Mælken leveres til Andelsmejeriet "Pilevang" i Sigersted.

Der holdes som Regel 13 arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for tiden 32 Tillægssøer, der leveres ca. 700 slagterisvin om Året, de øvrige Pattegrise indkøbes. Fjerkræholdet er ca. 90 Høns."

Efter Vilhelm Hansens død blev Englerupgård forpagtet af sønnen Peter Hansen. I 1951 døde Vilhelm Hansens enke, Johanne Hansen, og Peter Hansen overtog gården. Han var gift med Marenza Hansen. Deres datter Tove blev i 1958 gift med Esben Tue Christensen, der var driftsleder på gården. De boede på Trollegård til de i 1967 overtog Englerupgård og vandmølle.

Der var både mølleri og bageri. To brødbiler forsynede Ringsted og omegn. Bageriet var forpagtet af en dame, der gik på pension i 1968, hvorefter det blev lukket.

Møllersvenden, der havde forpagtet mølleri gik på pension i 1974, og så blev den afdeling også lukket, men turbinen er intakt og kan sættes i gang, men skal den levere strøm, skal der først gennemføres en ombygning.

Der var tradition for landvæsenselever på Englerupgård, men i 1980 ændredes forholdene, så eleverne selv skulle klare kosten, og i slutningen af 1980'erne ophørte denne uddannelse.

Malkekøerne blev sat ud i 1967, og der indrettedes svinehus i kostalden.

Peter Tue Christensen ved sin oldefar Vilhelm Hansens plade fra han blev fuglekonge i Ringsted Fugleskydeselskab i 1931.

Omkring 1990 bestod besætningen af 140 årssøer, og der produceredes 1800 slagtesvin og ca. 1000 smågrise årligt. Derudover var der 28 Hereford kødkvæg. Der var 55 heste, hvoraf de 35 ejes af gården og resten er pensionsheste.

Esbern Tue Christensen har haft et meget udadrettet liv både som by- og amtsrådsmedlem og som aktiv i landbrugets organisationer.

Sønnen Peter Tue Christensen afsluttede sin uddannelse på Lyngby Landbrugsskole, og i 1982 overtog han Trollegård og blev driftsleder på Englerupgård.

I 1990 gik han ind i forpagtningen af Mørup Hovedgård sammen med faderen, og i 1994 blev han ejer af Englerupgård.

I 2003 blev svineproduktionen ændret så soholdet ophørte, og sohuset blev ombygget til slagtesvin.

I 2005 flyttede Tove og Esben Tue Christensen til et hus ved gården, der blev bygget til Marenza og Peter Hansen, og derefter kunne Peter Tue Christensen sammen med hustruen Anette Bjerregaard Christensen flytte ind på Englerupgård, som fjerde generation.

Anette Bjerregaard Christensen er lærer på en skole i Benløse.

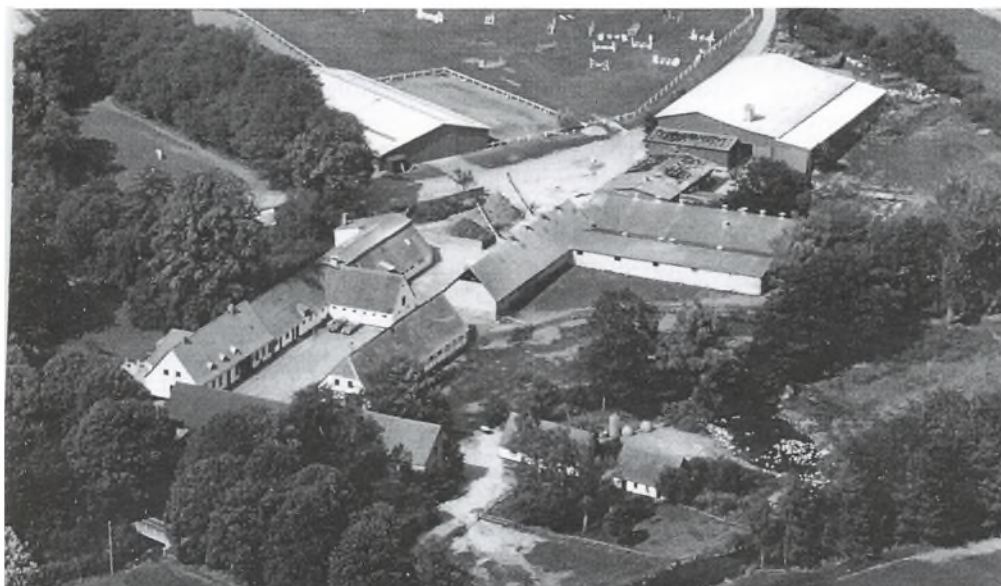
I ægteskabet er sønnen Jacob på ti år.

Driften

Englerupgårds drift omfatter 402 ha. Til gården hører 103 ha, til Trollegård 19 ha og en parcel uden bygninger er på 25 ha. I alt 147 ha. Mørup Hovedgård har været forpagtet i mange år og her er 255 ha.

Driften er traditionel planteavl med korn og frø samt 7 ha med spisekartofler.

Der produceres årligt 4.000 slagtesvin, der købes ind som 30 kgs grise. Tove og Esben Tue Christensen indrettede i 1981 hestepension og rideskole. Nu er rideskolen ophørt, men der er 30 heste i pension, og der er både ridehus og ridebane til rådighed.

Englerupgård o. 2000

Større danske landbrug

*Af docent, dr. phil.
Erik Helmer Pedersen*

De fleste slægts- og lokalhistorikere med en særlig interesse for det danske landbrugs udvikling kender J. J. Hansens monumentale samling af gårdmonografier fra årene 1930-37, fordelt på 9 svære bind, *Større danske Landbrug* med undertitlen Statistisk, topografisk, historisk Haandbog. Hver bog spænder over 2-3 af de "gamle" amter, bd. I-IV omhandler Øerne inkl. Bornholm, bd. V-VIII Nørrejylland og bd. IX Sønderjylland. Haderslev amt er dog fordelt på bd. VIII og IX.

J. J. Hansen var den rette mand til at samle og udgive et mammutværk som dette. I årene 1901-29 var han forstander på Lyngby Landbrugsskole tæt ved København og var derfor dybt fortrolig med sit erhvervs historie, i første runde markbrugets udvikling, i anden husdyrbrugets. En tusindtallig skare af gamle Lyngbyelever borgede her for et netværk ud i landets fjerneste kroge, og det var åbenbart med til at opbygge det kommunikationssystem, der på meget kort tid producerede omkring 6.000 gårdbeskrivelser. Lige så mange godsejere, proprietærer og storbønder må have siddet og svedt i adskillige timer med pen i hånd for at besvare alle de spørgsmål, redaktør Hansen havde stillet dem om den samlede bedrifts indretning og virkemåde, uden dog at afsløre for meget om det faktiske udbytte herved.

Udover glæden ved at se sig selv og sin virksomhed portrætteret må en god part af de større jordbrugere ved at læse redaktørens løbende kommentarer til den stedfundne udvikling have følt sig bekræftet i deres landbrugspolitiske grundholdning. I forordet til bd. I antydedes det temmelig direkte, at landbruget gennem 1920'erne følte sig temmelig forfordelt i spørgsmålet om indtægter contra byrder. En uheldig kombination af vekslende konjunkturer og stigende skattebyrder havde gennemtvunget en voldsom effektivisering af en i forvejen hårdt anspændt produktionssektor, påpegedes det. For at erindre folk om landbrugets historiske rolle og betydning var der nu behov for en ny håndbog, der i ord og billeder genopfriskede erhvervets succesfyldte historie og dermed gav de unge et bedre perspektiv på deres fremtidige virke, lød begrundelsen.

Når netop det større brug ifølge redaktøren havde behov for at se sig forevigt rent historisk, må man erindre sig, at dets overlevelse netop omkring 1930 kunne komme i fare, eftersom den socialdemokratisk-radikale Stauningregering af 1929, som et af sine første udspil havde ladet landbrugsminister Kr. Bording fremsætte et jordlovsforslag 13. november 1929, som skulle fremskaffe jord til endnu flere statshusmandsbrug gennem statens forkøbsret til brug på 8 tdr. htk. og derover ret til ekspropriation af godser på mindst 50 tdr. htk. Nutiden havde derfor behov for at blive mindet om de større brugs historiske rolle og betydning. Med passende mellemrum opdaterede J. J. Hansen i de efterfølgende bind sin historisk-landbrugspolitiske advarsler til en tid, der ikke

syntes at respektere modererhvervets medfødte status som nationens sande rigdomskilde, økonomisk som moralsk.

Han havde klogt nok fået tre topfigurer inden for de vigtigste landbrugsorganisationer til at anbefale sit projekt over for de menige landmænd. Det drejede sig om den netop detroniserede stats- og landbrugsminister, godsejer, fhv. landbrugsskoleforstander Thomas Madsen-Mygdal, slagteriernes formand, fhv. landstingsmand, godsejer J. Theilmann, i årene 1926-31 ejer af Bjergbygård ved Holbæk og Landhusholdningsselskabets præsident, fhv. landstingsmand, forpagter Chr. Sonne. Anbefalingen var dog ret neutralt holdt og udtalte sig ikke om redaktørens evner og kvalifikationer.

Ifølge de trykte oplysninger lykkedes det redaktør og forlag, Alex. Kappel og V. Richter Friis, at få hele tre bind på gaden i 1930, men ikke desto mindre er der f. eks. i bd. II oplysninger, hidsat 1931! Bd. I omhandler Frederiksborg amt, Københavns amt og 1. del af Holbæk amt og går som i Traps Danmark rent topografisk frem, herred for herred. I almindelighed har Traps 4. udgave været udgangspunktet for udvælgelse af passende store gårde, men ikke alle Trap-ejendomme er repræsenteret, og omvendt tilføjes nye, som regel mindre af slagsen. De store godser motiverer sig selv, men nægtes kan det ikke, at værket først og fremmest handler om landets proprietærgårde og større bøndergårde, men der er ikke foretaget systematiske grænsedragninger. Som regel skal man dog drive en ejendom på mindst et halvt hundrede ha for at kalde sig "proprietær", men titlen bruges ofte ret liberalt, især på Øerne. Tilsvarende skal en godsejer helst råde over 200 ha, men også her er det gået inflation i titlen. Ved mindre ejendomme oplyses blot ejerens navn; er vedkommende kvinde, benævnes hun efter eventuelt titel som "ejerinde".

Bd. I indledes med Frederiksborg amt, og det gør det muligt at indlede værket på sand kongelig vis med Frederiksborg Slot og andre offentligt ejede ejendomme omkring Hillerød. Snart tages der dog hul på de regelrette gårdbeskrivelser i halvsidestørrelse, i ganske mange tilfælde ledsaget af et luftfoto af ejendommen, optaget specielt til værket af Nordisk Luft-Foto. Udover ejendommens grunddata meddeles yderst kortfattede oplysninger om markbrugets størrelse og inddeling, om kreaturholdet med angivelse af det mejeri, hvortil mælkes leveres og om hesteholdet, svineproduktionen og fjerkræholdet. Til slut følger som regel en mindre ejendoms-historie, men undervejs i de efterfølgende bind vokser denne betragteligt.

Det er helt ugørligt at referere de 5-600 gårdbeskrivelser, det enkelte bind indeholder. En historisk interesseret eftertid kender på forhånd det samlede helhedsbillede af et dansk landbrug, først under opgang 1929-30 og derefter i krise med stærkt regulerede produktions- og afsætningsreguleringer til følge, men unægtelig er det meget oplysende at se, hvorledes forholdene var på den enkelte bedrift, om end de knapt holdte oplysninger lader os lidt i stikken. Om folkeholdet ties der, men mange karlekamre er forvist til ydmyge steder.

Som regel er sædskiftet, især på lerjord, delt i 6-8 skifter med to roemark, og i de forudgående 20-30 år er der foregået en omfattende grundforbedring. Der bruges en del kunstgødning, desværre uden angivelse af dosering pr. ha. Der holdes én hest pr. 8-10 tdr. land, men i 1930'ernes begyndelse maser traktoren sig frem uden dog at gøre hestene helt overflødige.

Selv i det jyske domineres kreaturholdet af rød dansk malke-race, og årsproduktionen pr. ko angives enten i kg mælk – i størrelsesordenen 3-4.000 kg – eller i kg smør, spændende fra 130 til 200 kg. I ganske få tilfælde bruges malkemaskine. Som regel leveres mælken til et lokalt andelsmejeri, men ofte kører de større gårde ofte deres mælk til et fællesmejeri eller et privat mejeri. De to yderpunkter Maribo amt og Hjørring amt går her forrest i privatiseringen på dette felt.

Vi får også at vide, om gården er forsynet med elektricitet, men det er påfaldende, hvor mange, der stadig må klare sig uden, og det gælder helt frem til sidste bind i 1937. El-forsyningen kommer enten fra et lokalt "højspændingsværk", eller fra en generator på gården., som oftest af typen "Delco-Light".

I denne sammenhæng kan vi ikke nå at besøge mere end brøkdel af de 6.000 ejendomme, der her præsenteres. I det allerede nævnte bd. I figurerer mange bylandmænd, hvad redaktør Hansen slet ikke billiger, men vi møder også Ths. Madsen-Mygdal på Edelgave i Smørum. Han leverer børnemælk til København og savner derfor skummetmælk til svin og er derfor såre atypisk.

Bd. 2 om Holbæk, Sorø og Præstø amt fortsætter i samme spor, men ofte ser tingene noget anderledes ud end forventet. Conradeslyst ("Moltkes Sygehjem") i Ruds Vedby er siden 1900 et opdragelseshjem under Diakonissestiftelsen for unge piger med epilepsi – og har alligevel ikke indlagt elektricitet. Agerjorden i sognene Lundforlund og Gerlev har højeste bonitet i Sorø amt, selv om den ikke som forventet er lermuldet, men snarere dybmuldet. De tre sogne Faxø, Stubberup og Rejnstrup i Præstø amt er meget sent udskiftet, men forklaringen er det store kalkindhold i "Bakken". I udskiftet tilstand kunne det tvinge jordvurderingen voldsomt i vejret. Strandegårds forpagter må have landets længste titel: forpagter, baron, hofjægermester og ritmester.

I bd. III samles resterne af Præstø amt op, inden vi begiver os til Fyn. I Svendborg amt konfronteres fortid og nutid rent landbrugshistorisk: Den delvis udstykkede Hannesborg i Flødstrup sogn, ejet af en husmandsfører, over for den tidligere fæstegård under Holckenhavn, Sludegård i Frørup sogn. Om Lammehave, Ringe sogn, noteres, at hovedbygningen er forsynet med bad og moderne bekvemmeligheder. En meget sjælden oplysning. I Odense amt kan Dalum Landbrugsskole mønstre den største mælkeydelse pr. ko. Hofmannsgave, Norup sogn, sætter en anden rekord for en mindre herregård: to traktorer mod normalt én og har desuden malkemaskine. Sydhavsøerne og Bornholm fylder bd. IV, 1932. Maribo amt bærer prisen som det mest frugtbare og mindst bakkede i Danmark, men immervæk er 1/10 dækket med (bøge)skov. Spredt ud over området ligger en mængde godser og proprietærgårde; i Købelev sogn ikke færre end 19. Ret et korngyl-dent paradis på Englandskrigenes tid for to unge digterspirer fra stedets præstegård, Chr. Winther og Poul Martin Møller! Tog de på udflugt, kunne de møde bondefrigørelsens største navn Chr. D. Reventlow fra Pederstrup og i voksenalderen tidens mest toneangivende landmand, Edw. Tesdorpf på Ourupgård m.fl. hovedgårde. Dette storslåede landbrugs-kompleks holdt Tesdorpfslægten samlet i hundrede år, men i 1939 solgtes Brændte Ege og Ourupgård til ingeniør Knud Højgaard. Hans forpagter hed såmænd Ths. Madsen-Mygdal, som allerede i 1928 havde forpagtet Brændte Ege. Bornholm har også mange betydende landmænd, men det synes næsten at være en betingelse at hedde Koefoed, stavet forskelligt. Efternavnet Rømer kunne dog også gå an.

Bd. V, 1933, tager sig af Vejle og Aarhus amter, indledt med en stærk beklagelse over de stigende omkostninger og

en ublu skattebyrde. Vejle amt har en hel stribe herregårde drevet rent klassisk i 8-marksdrift med røde køer i stalden: Rosenvold, Barritskov, Haraldskær osv. I Aarhus amt er kontrasterne større: Frijsenborgs 4.631 ha over for Svejstrup Østergaards beskedne 44 ha, men alligevel tilstrækkeligt for den afdøde andelsfører Anders Nielsen. Højbygård i Framlev sogn er moderniseret ude og inde; forklaringen er nok den, at gården ejes af mejeriformanden Søren Overgaard.

Året efter følger bd. VI, Nørrejylland op til Limfjorden, og nu er redaktørens opmærksomhed centreret omkring ordningen med "svinekort" efter det store landbrugsforlig december 1933, og hvor svineholdet hos de regeringsvenlige husmænd mistænkes for at være særlig begunstiget med kort. Symptomatisk nok er en del gårde i dette strøg helt eller delvist blevet til husmandsbrug.

I bd. VII, 1935, går vi nordenfjords og specielt for Hjørring amt henleder redaktøren opmærksomheden på Hedeselskabets pionerindsats inden for vandløbsregulering og andre former for grundforbedring. Den radikale udenrigsminister Erik Scavenius fik det meste af Voergaard udstykket, om end til større brug, i de 18 år, han ejede den. I 1935 solgte han resten til Statens Jordlovsudvalg. I så at sige alle tilfælde leverer de større gårde langt flere slagterisvin, end de har fået svinekort til. Rekorden sættes af Børglum Kloster, der årligt lever 13-1400 svin. På de 6.620 ha, der hører til Bygholm og Vesløs vejler, holdes kun en enkelt ko, men til gengæld græsser der godt 2.000 andre kreaturer.

I 1936 kommer bd. VIII om Vest- og Sydjylland. Atter erindres vi om Hedeselskabets mange vandløbsreguleringer. Ganske vist kritiseres det for at ødelægge værdifuld natur, men det kan man ifølge redaktøren roligt overhøre. Dets samfundsgavnige virksomhed taler for sig selv. I omtalen af Askov forsøgsstation prises landbrugets rent utrolige udvikling – trods lave engelske priser på vore produkter.

I bd. IX drager vi til det genvundne land, Sønderjylland, 1937. Her bebrejdes regeringen i bitre ord, at man ved en ændring af skatteloven i april 1937 har hævet grundskyldsbekskatningen ganske betragteligt og samtidig har sløjftet forskellige skattelettelser fra tidligere tiders kriselovgivning. Under Tønder amt roses Hedeselskabets lokale virksomhed stærkt, mens Jordlovsudvalgets bestræbelser på at råde bod på den manglende udskiftning blot konstateres. Alligevel vandrer folk fra land til by, og derved dannes "en "Hær" der betegnes med Navnet "Arbejdsløse" skønt vort Hovederhverv saa ubetinget findes ude paa Landet...". Gårdenes ejere skiltes ikke stort med titler her, og de anvendte luftfotos viser mindre velbyggede anlæg, end tilfældet eksempelvis er på Øerne. Kreaturholdet præges af kødkvæg som korthorn.

Dermed er vor hastige rundrejse til større danske gårde forbi. Inden da har redaktør Hansen sin sædvane tro givet mistrøstigt billede af de landbrugspolitiske udviklingsmuligheder, nærmest stemt i LS's toneart, men måske kunne det trøste ham lidt, at en forstanderkollega, landstingsmand Henrik Hauch som præsident for Landbrugsraadet siden 1932 og med husmandsforeningerne i rådets kreds havde fået indkapslet enhver tanke om jordpolitisk strandhugst på de større gårdes bekostning, selv om landbrugsministeren stadig hed Kr. Bording. Stående uden for denne strid vil en historiker som undertegnede blot udtrykke det fromme håb, at dette righoldige materiale, sammenholdt med andre kilder, en dag vil blive analyseret til bunds og blive sat ind i sin gårdshistoriske sammenhæng. Det er vigtigt i en landbrugsindustrielt tidsalder.

Århuskredsen

Tak for interessen for årsmødet i 2009 i Grenå. Kredsens næste mødes afholdes onsdag, den 7. oktober kl. 19.00 i "Den gamle Stald" på Gl. Estrup, Randersvej 4, 8963 Auning. Redaktør Ole G. Nielsen vil her fortælle om sædegårde og hovedgårde. Derefter ordinær generalforsamling.

Anne Lis Ladefoged

Vejle kredsen

31. marts besøgte kredsen Haraldskær gods ved Skibet. Direktør Flemming Gade Hansen fortalte om stedet historie. Haraldskær har haft mange forskellige ejere gennem tiderne, godset er første gang nævnt i 1434, og selve hovedbygningen menes at være opført omkring 1550. Hess familien fra Vejle ejede godset fra 1916, familien havde stor støbejernsfabrik, der stod et par smukke støbejerns ovne på godset fra denne fabrik. Familien solgte i 1969 til Vejle Kommune. Hovedbygningen blev solgt til Boligselskabernes Andelsforening, som indrettede den til kursus ejendom. Den er nu også blevet hotel.

Næste møde er onsdag den 1. juli, her besøger vi først Lene og Claus Tingleff på Skerrildgård. Herefter kører vi til Barritskov - dem med "årstiderne", den økologiske netbutik, - her skal vi høre om deres om deres grønsagsproduktion og måske kan vi få lidt at vide om, hvordan vi kan blive CO2 neutral. Vi slutter af med at spise på stedet.

Til efterårsmødet er det lykkedes at få en aftale med biskop Elisabeth Dons Christensen fra Ribe.

Steffen Buch Juul

Bornholmskredsen

29 medlemmer var samlet i Ekkodalen til sommermødet den 11. juni. Vi var heldige med vejret og gik først en smuk tur, hvorefter vi samledes til kaffe i Ekkodalshuset. Der var generalforsamling uden dramatik, og så fortalte Peder Mouritsen om slægtgårdsforeningen, om sin bedrift i Vestjylland og om sit arbejde som medlem af Etisk Råd. Vi have en interessant aften.

Mogens Frigaard

Haderslev-kredsen

Kredsen havde inviteret til forårstur og generalforsamling, mandag den 18. maj kl. 19.00 på Gram Slot. De 45 fremmødte havde en rigtig interessant aften, hvor godsejer Sven Broderen fortalte om slottet og godsets historie og ikke mindst om fremtidsplanerne.

Efter rundvisningen gik vi til kaffebordet, og så var der generalforsamling. Der var genvalg til Hans Ole Thomsen og Jørgen Dahmann.

Jens M. Knudsen

Himmerlandskredsen

Kredsen havde i maj et interessant besøg i det nye musikhus i Års. Aftenen sluttede med generalforsamling, og ved det efterfølgende bestyrelsesmøde blev Niels Holger Fisker, Mosegård" ved Nibe valgt til ny kredsformand efter Poul K. Poulsen, Års.

Sjælland Syd

Sommerens første udflugt afholdes 25. juni, hvor vi mødes hos Søren Madsen på Salsbjerggård, Togårdsvej 17, Køng, 4750 Lundby kl. 13.30. Vi skal se en stor malkekvægsbesætning, der drives efter de principper der anvendes i New Zealand. Her drikkes eftermiddagskaffen. Turen går videre til Køngmuseerne, hvor vi får rundvisning, og derefter kan vi bese museet, der lige nu har to særudstillinger. En om familien Bertelsen, som har boet i museumsbygningen. Den anden er en kunsthåndværkerudstilling med temaet før og nu vævning. Efter museet tager vi til Udby traktorsamling, der ligger lige overfor præstegården i Udby, så der vil blive mulighed for at se den nyophængte udstilling i mindesterne. Vi spiser medbragt aftensmad i Udby. Tilmelding til Ole Krogh 55 54 00 56 og Dorrit Røtting 55 98 11 84.

Sommerens anden udflugt afholdes 21. juli, hvor vi samles i Ottestrup Kirke ved Slagelse. Her hører vi om landsbyen, kirken og dens kalkmalerier. Derefter kører vi nogle få kilometer til Valdemarskilde, hvor godsejer D. F. de Neergaard tager imod. Vi begynder med eftermiddagskaffen i godsets jagstue, hvorefter vi hører om gårdens historie, se hovedbygningen, haven og arboretet.

Fru de Neergaard er kunstner, og vi ser hendes atelier, hvor der arbejdes med porcelæn, og man har mulighed for at lade sig inspirere til gaveindkøb.

Dagen slutter med spisning i jagstuen.

Tilmelding til Ole Krogh 55 54 00 56 eller Esben Tue Christensen 57 61 37 21.

Dorrit Røtting

Vestsjællandskredsen

Kredsens sommerudflugt afholdtes den 9. juni. Det var en heldagstur til Fyn, hvor vi først besøgte herregården Krengerup ved Glamsbjerg. Her er et meget interessant Hørnævsmuseum. Vi forenede det behagelige med det nyttige og fik formiddagskaffe i museets cafe. Derefter blev vi af greve og grevinde Rantzau vist rundt i den store og smukke hovedbygning. Frokosten vente på museet og så fulgte en meget interessant rundvisning på museet. Så var det tid til eftermiddagskaffen og vi forlod Hørnævsmuseet og Krengerup.

Resten af eftermiddagen var henlagt til herregården Glorup ved Svindinge. For få år siden overgik Glorup fra grevinde Alice Moltke-Huitfeldt til barnebarnet Jacob Rosenkrantz, hvis fader er historiker, og han fortalte og viste rundt i hovedbygningen.

Udflugten sluttede med middag på Hotel Nyborg Strand, og derefter var det hjemad efter tre store kulturoplevelser.

Vagn Juel Jørgensen

Vendsysselkredsen

Sommerudflugten i år gik til Lille Vildmose lørdag den 6. juni. Vi havde en rigtig god guide til at fortælle, mens vi kørte rundt i området. Vi var ude at se mange spændende ting og fik rigtig meget ud af de 2½ time rundvisningen varede. En oplevelsesrig tur for både børn og voksne. Der var rigtig god tilslutning til udflugten.

Efter en let frokost og kaffe, afholdt vi vores generalforsamling på Lille Vildmosecenteret, en hurtig overstået generalforsamling. Alle valg var genvalg.

Tak for et godt årsmøde til arrangørerne.

God sommer til jer alle.

Niels Ole Volhøj

Midtjysk kreds

Tirsdag den 18. juni kl. 19 besøger Midtjysk kreds Ullerup Hovedgård på Mors. Ullerup, der ligger ca. 10 km nord for Nykøbing med indkørsel fra vejen Flade - Tødsø - Nykøbing med adressen: Ullerupmark 21, er en af landets ældste hovedgårde. Historisk kan den i hvert fald føres tilbage til 1337, da den blev pantsat af hertug Valdemar til Kateman Friis.

Hovedbygningen, der på alle sider er omgivet af velholdte voldgrave, er opført i 1863. Den består af 3 grundmurede fløje i ét stokværk med hovedfløjen mod syd til en større have og to korte fløje mod nord.

Slægtsgårdens nuværende ejer, Esben Stadil Toft har lovet at være til stede, og han vil fortælle Ullerups historie og om gårdens nuværende driftform af stutteri, planteavl plus dyrkning af juletræer og pyntegrønt.

Efter en rundvisning vil der blive serveret kaffe i den smukke have og i hovedbygningen med kringler og lagkage, leveret fra den nærliggende kro: Gullerup Strandkro.

Vi har planlagt et besøg på Østergård Hovedgård, Østergårdvej 5, 8870 Langå, lørdag den 4. juli 2009 kl. 13.30. Gården, der ligger ca. 5 km fra Langå, har en usædvanlig smuk beliggenhed med fredede bygninger tæt ved Gudenåen, og med en ca. 200 m lang allé ind til gården. Østergårds hovedbygning er opført i 1840, og den ligger mod vest til en stor have og park, der strækker sig langs Gudenåen.

Til Østergård Hovedgård, der drives med almindelig planteavl, hører der 146 ha plus 10 ha engjord. Desuden er ejeren, Bo Hansen tillige medejer og driftsleder af et større landbrug i Rumænien, og her vil han opholde sig under vores besøg. Sønnen, Henrik vil dog til gengæld være til stede og vise os rundt, og desuden vil en lokal guide fortælle om gårdens interessante historie.

Den gamle møllebygning er restaureret, og det oprindelige magasin- og kornloft er i dag indrettet som et rummeligt lokale på 200 kvadratmeter, hvor vi efter rundvisningen vil drikke kaffe og holde generalforsamling. Møllehuset ligger kun 50 m fra Gudenåen med en enestående panorama-udsigt over denne.

Flere oplysninger om Østergård Hovedgård kan findes på gårdens hjemmeside under www.ostergaardhovedgaard.dk, hvor der indlagt nogle særdeles smukke billeder fra området.

Ejgil Overby

Det sydlige Sønderjylland

Den 8. juli afholdes aftenudflugt med generalforsamling. Mødestedet er Broballe Bryghus, Spangsmosevej 34, 6430 Nordborg. Vi samles kl. 19.00.

Oskar Lund fortæller om, hvordan tanken om at ændre et tidligere mejeri til Bryghus opstod, og hvordan ideen blev til virkelighed. Der vil blive serveret smagsprøver af bryggeriets produkter. For dette arrangement betales 85 kr.

Vi fortsætter til Klubhuset Mjelsgård og kører undervejs forbi Mjels Sø.

I klubhuset afholdes generalforsamling.

Ejeren af Mjelsgård, Peter Christiansen, vil fortælle om, hvordan Mjels Sø er blevet gendannet efter at området. I løbet af aftenen er der naturligvis kaffebord.

Tilmelding til Chr. A. Krogh 74 41 53 12.

Chr. A. Krogh

Slægtsgårdsrejsen til Litauen og Letland

Der er blevet nogle ledige pladser på årets rejse 5. – 11. juli 2009. (Se omtalen i Slægtsgården nr. 399 side 4).

Skulle der være interesse for at deltage, så kontakt Inger M. Hansen telefon: 59 27 59 77 eller e-mail: imhan@post.tele.dk

Inger M. Hansen træffes først efter 16. juni, da hun er på rejse, men tidsfristen udløber 25. juni.

OGN

Gårdejere
Vivi og Karsten Westh
"Brændegård"
Grammegårdsvej 4
3751 Østermarie

Gårdejere
Bjarne og Bent Andersen
"Stoldyssegård"
Tranemosevej 144
4400 Kalundborg

Gårdejere
Sanne og Svend Brodersen
Slotsvej 54
6510 Gram

Inge Sinding og Børge Birkerød
Provsteparkvej 4
8270 Højbjerg

Martin Sørensen
Ilsøvej 29
8850 Bjerringbro

Nanna Mejlstrup
Hohøje 30
9500 Hobro

Returadresse:
Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

Voldby Kirke

I nr. 399 bragtes en artikel om Voldby kirke, hvor kirkens helt enestående kalkmalerier blev beskrevet.

Redaktørens lærde ven i Sorø, Hans Plovgaard, har gjort opmærksom på en interessant detalje ved maleriet af de to fantasivæsener, og giver denne tolkning:

Hovedet uden krop og kroppen uden hoved bærer begge krone. Kronen er symbolet på magt. Kroppen uden hoved er katolicismen, som på reformationstiden havde magt og rigdom, men intet indhold. Hovedet uden krop er protestantismen, der har intellektet, men ingen fysisk magt og rigdom.

Dette passer også med billedet, hvor det katolske fantasivæsen har et spyd, og det protestantiske væsen er ubevæbnet, det klarer sig med tankens kraft - intellektet.

Den gamle tro, katolicismen, er klar og tydelig i sin tegning, mens den nye tro, protestantismen, er svag i konturen, for det er det nye, som man ikke kender så meget til.

Kalkmalerierne er udført omkring 1520, da oprøret mod katolicismen var godt i gang. Reformationen var et opgør med den katolske kirkes magt og magtmisbrug. Pavevældet solgte sjælefred for penge. Man kunne altså købe aflad for sine synder.

Reformatoren Martin Luther mente derimod, at et menneske kun kan frelses ved tro, og ikke ved gode gerninger og med gode penge.

Den digre krop uden hoved viser katolicismen materielle virkelighed, og den svage krop uden hoved viser protestantismens åndelige virkelighed.

FREDERIKSBERG BIBLIOTEK

4058307012